

Huvudmannen för Jensen Uppsala

Rektorn vid Jensen Uppsala

## Beslut för gymnasieskola

---

efter riktad tillsyn av Jensen Uppsala  
i Uppsala kommun

## Tillsyn i Jensen Uppsala

Skolinspektionen genomför en riktad tillsyn av bedömning och betygssättning under hösten och vintern 2012. Vid den riktade tillsynen besöker Skolinspektionen Jensen Uppsala i Uppsala kommun.

Jensen Uppsala besöktes av Skolinspektionen den 25 och 26 oktober 2012.

### Fakta om skolan

---

Jensen Uppsala är en fristående gymnasieskola som ingår i utbildningsföretaget JENSEN education som utbildar cirka 8700 elever och studerande i verksamheter såsom förskola, grundskola, gymnasium och vuxenutbildning. Vid Jensen Uppsala finns vid tiden för Skolinspektionens besök 360 elever fördelade på naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet och ekonomiprogrammet. Skolan leds av en rektor som till sin hjälp har två biträdande rektorer som också har undervisning i sina tjänster. Lärarna är organiserade i programlag och ämneslag. För varje programlag finns en programutvecklare, för varje ämneslag en ämneslagsledare. Sammanlagt finns det i skolan tolv lärare som undervisar i ämnena engelska, matematik och svenska.

Skolinspektionen har rättat om 2011 års nationella prov i kursen Engelska A från Jensen Uppsala. För delprovet *reading* och *listening* rättades 43 prov om. Av de omrättade proven avvek två prov negativt från ursprungs rättningen, det vill säga, Skolinspektionen tilldelade två av proven ett lägre betyg än ursprungs rättaren gjorde. Fyra av de omrättade proven fick ett högre betyg än vid ursprungs rättningen. 37 av proven fick samma betyg vid omrättningen som vid ursprungs rättningen.

För delprovet *writing* rättades 44 prov om. Av de omrättade proven avvek 14 prov negativt från ursprungs rättningen. Åtta av de omrättade proven tilldelades ett högre betyg i Skolinspektionens omrättning jämfört med ursprungs rättningen. 22 prov gavs samma betyg vid kontrollrättningen som vid ursprungs rättningen.

Relationen mellan nationella kursprov och kursbetyg vårterminen 2012 på Jensen Uppsala redovisas på Skolverkets webbplats för information om skolornas kvalitetsarbete och resultat, <http://sir.is.skolverket.se/>. I kurserna Engelska 5, Engelska B, Matematik 1B, Matematik 2C, Matematik B, Matematik D, Svenska 1 samt Svenska B redovisas att andelen med ett högre kursbetyg än provbetyg är högre än jämfört med riket. För få elever deltog i kursen Matematik 2B för att relationen skulle redovisas. I Matematik C var andelen elever med högre kursbetyg än provbetyg lägre än för riket som helhet.

## Helhetsbedömning

---

Skolinspektionen har granskat hur Jensen Uppsala arbetar för en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning. Tillsynen har visat att detta arbete behöver förbättras. I den riktade tillsynen har Skolinspektionen utgått från den process kring bedömning och betygssättning som skollagen åsyftar, närmare bestämt *att planera för bedömning, att bedöma och sätta betyg samt att följa upp bedömningen och betygssättningen*. Av utredningen framgår att skolan kan förbättra sitt arbete inom de två senare av dessa delområden, det vill säga att bedöma och sätta betyg samt att följa upp bedömning och betygssättning.

Rektorn och lärarna behöver tillsammans skapa strukturer så att arbetet med att bedöma och att sätta likvärdiga och rättvisa betyg blir mer systematiskt och regelbundet. På Jensen Uppsala finns exempel på hur lärare samarbetar med varandra inom området bedömning och betygssättning. Lärarna diskuterar och samverkar i kring elevernas prestationer i förhållande till kunskapskraven, rättningen av de nationella kursproven samt kring betygssättningen. Arbetet sker dock oftast på enskilda lärares initiativ och är beroende av yttre praktiska omständigheter såsom schemaläggning. Här vill Skolinspektionen understryka rektorns övergripande pedagogiska ansvar, vilket bland annat innebär att organisera skolans verksamhet på ett sådant sätt att lärarna ges den tid och möjlighet som de behöver för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.

Rektorn behöver se till att uppföljningsarbetet med bedömning och betygssättning blir mer systematiskt, så att det arbete som görs, följs upp på ett sådant sätt så att det leder till utveckling av utbildningen i skolan. Skolinspektionen har under granskningen sett flera exempel på hur lärarna har arbetat med olika former av sambedömning, bland annat av nationella kursprov. Som tidigare nämnts har detta dock gjorts utan en tydlig struktur, och därför har heller inte arbetet kunnat utvärderas på ett sätt som innebär att det kommer hela skolan till del. Lärarna behöver i sammanhanget också analysera likvärdigheten i sin egen betygssättning. Detta kan med fördel lyftas in i det redan befintliga kvalitetsarbetet där såväl elever som vårdnadshavare och lärare medverkar.

Slutligen vill Skolinspektionen lyfta fram det arbete lärarna gör då de planerar sin undervisning utifrån de mål och kunskapskrav som finns för de olika kurserna, men också den samverkan som finns bland flera av de intervjuade lärarna, något som bidrar till goda förutsättningar för en ökad likvärdighet i bedömningen och betygssättningen. Såväl lärarna som eleverna beskriver också hur Jensen Uppsala jobbar med formativ bedömning. Här har lärarna tillsammans arbetat göra för att bedömningen ska bli en del i lärandet och inte bara en summering av vad eleverna kan eller har gjort.

## Skolinspektionens ingripande

---

### Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) huvudmannen för Jensen Uppsala att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 25 februari 2013 redovisas för Skolinspektionen.

### Bedöma och sätta betyg

#### Bedömning

Huvudmannen för Jensen Uppsala måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med att bedöma och sätta betyg.

- Se till att lärarna samverkar med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen.
- Se till att lärarna använder sig av resultaten från nationella prov inför betygssättningen.
- Rektorn ser till att skapa förutsättningar för lärarnas arbete med likvärdig bedömning och betygssättning.

#### Motivering

Av läroplanen framgår att lärarna ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen. Av skollagen framgår vidare att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med författningarna.

Av intervjuerna med rektorn och lärarna framgår att det förekommer samtal mellan lärare där elevernas prestationer analyseras och diskuteras i förhållande till kursplanernas kunskapskrav. Tillsynen visar dock att detta arbete inte är strukturerat och regelbundet återkommande. Såväl rektorn som lärarna framhåller att arbetet behöver systematiseras och ser detta som ett utvecklingsområde för skolan. Tillsynen har visat att de diskussioner om bedömningar och betygssättning som förekommer mellan kollegorna uppstår spontant och förekommer då någon lärare känner sig osäker på bedömningen av en enskild elev. Av intervjuerna med rektorn och lärarna framgår vidare att detta sker i varierad utsträckning, dels beroende på ämne, dels beroende på lärare inom ämnet.

I intervjuerna med lärarna och rektorn ges flera exempel på hur lärarna har arbetat med olika former av sambedömning av de nationella kursproven. Arbetet har dock inte skett med regelbundenhet eller struktur, utan uppstått mellan enskilda lärare som "jobbar bra ihop" och varierat från år till år. Flera av lärarna uppger vidare att de gärna hade samverkat mer i arbetet med de nationella kursproven men att tiden är en begränsande faktor.

I intervjuerna ger lärarna flera exempel på hur de har arbetat med ämnesplanernas innehåll och med att konkretisera kunskapskraven. Dock menar flera lärare att bedömning och betygssättning är svårt, och att de gärna skulle arbeta mer med exempelvis sambedömning – men att det är svårt att hitta tid. Enligt rektorn och lärarna är ämneslagstiden avsatt för bland annat bedömningsdiskussioner. Men enligt lärarna behöver denna tid användas till så mycket annat att det sällan eller aldrig blir av att diskutera bedömningar av elevernas kunskaper, och i några ämnen sker ämneslagsträffarna inte regelbundet. Någon lärare uttrycker att man får "offra en halv lunch" till ämneslagen. Rektorn menar att skolan inte har haft likvärdig bedömning och betygssättning som ett tydligt arbetsområde och att lärarnas tid till detta därför är knapp. Skolinspektionen vill i detta sammanhang betona rektors ansvar när det gäller att skapa förutsättningar för lärarnas arbete med likvärdig bedömning och betygssättning.

Enligt gymnasieförordningen ska lärare använda sig av nationella ämnesprov som ett stöd för rättvis och likvärdig bedömning och betygssättning. Resultatet av de nationellt fastställda proven ska tjäna som ett hjälpmedel för att bedömningsgrunderna ska bli så enhetliga som möjligt över landet. Syftet med de nationella proven är att stödja en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning och ge underlag för en analys av i vilken utsträckning kunskapskraven nås på skolnivå, huvudmannanivå och nationell nivå.

Vid intervjuerna framkommer att elevernas uppfattning om de nationella kursprovets betydelse för deras betyg varierar, några menar att proven kan påverka betyget i både negativ och positiv riktning, medan andra elever menar att proven kan ses som en andra chans, och bara påverka positivt. Av intervjuerna med lärarna framgår att det skiljer sig vilken vikt man tillmäter provet. Någon lärare menar att det är extremt viktigt, en annan lärare menar att vissa elever som har visat kunskaper tidigare kan komma omotiverade till provet och göra ett väldigt dåligt resultat, men att de i allmänhet inte blir sänkta på grund av ett dåligt resultat på provet. Flera lärare uttrycker dock att de mer systematiskt jämför och analyserar resultaten på de nationella proven med den egna dokumentationen av elevernas kunskaper. Det framgår vidare av intervjuerna med lärarna att det råder en diskussion kring hur man ska förhålla sig till relationen mellan provbetyg och kursbetyg, men att det hos flera lärare finns en viss osäkerhet till hur man ska se på relationen, och hur denna kan tolkas ur ett likvärdighetsperspektiv.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister i att bedöma och betygssätta eleverna i Jensen Uppsala. Verksamheten uppfyller därmed inte för-

fattningarnas krav och huvudmannen för Jensen Uppsala föreläggs att avhjälpa bristerna.

### **Författning**

2 kap 10 § och 3 kap 14 § skollagen, 8 kap 3 § gymnasieförordning / 7 kap. 5 § 1992 års gymnasieförordning samt 2 kap. 9 § förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet, Lgy11 2.1 Kunskaper / Lpf 94 2.1 Kunskaper.

### **Följa upp bedömning och betygssättning**

#### **Bedömning**

Huvudmannen för Jensen gymnasium måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med att följa upp bedömning och betygssättning.

- Rektorn ansvarar för att det bedrivs ett kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen

#### **Motivering**

Enligt skollagen ska varje skolenhet systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och övriga föreskrifter uppfylls. Av skollagen framgår också att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med författningarna.

Rektorn och lärarna beskriver att skolans lärare regelbundet rapporterar in betyg på kurser och nationella kursprov till huvudmannen som sammanställer och redovisar resultatet för rektorn på Jensen Uppsala. Till exempel ger rektorn och lärarna exempel på att huvudmannen följer upp relationen kursbetyg och provbetyg på såväl grupp- som skolenivå och efterfrågar förklaringar då huvudmannen bedömer att avvikelserna mellan kursbetyg och provbetyg har varit stora, eller små. Av intervjuerna med rektorn och lärarna framgår att diskussionen kring avvikelser sker årsvis utan relation till tidigare år – det vill säga, det sker ingen diskussion om hur det ser ut över tid och huruvida avvikelserna är systematiska. Jensen Uppsala har enligt rektorn och lärarna haft tre olika rektorer de senaste fyra åren vilket har påverkat möjlighet till kontinuitet i uppföljningen.

I övrigt beskriver rektorn och lärarna skolans elevenkäter, som utförs efter att en kurs avslutas, som en del i uppföljningen av betygssättningen. Ingen fråga i enkäterna rör direkt betygssättningen, men rektorn menar att eleverna, om de känner sig orättvist bedömda reagerar direkt, antingen genom enkäten eller genom att de kommer till henne. Flera lärare uttrycker också att många elever ofta vill ha en tydlig motivering till det betyg de fick. Rektorn uppger även att

föräldrar hör av sig då de har frågor eller invändningar kring betygssättningen hos enskilda elever. Rektorn menar dock att elever och föräldrar främst reagerar när de tycker att ett betyg är *lägre* än vad de hade förväntat sig. Skolinspektionen vill i sammanhanget poängtera att elever och vårdnadshavare ska vara delaktiga i skolans kvalitetsarbete, men att uppföljningen av om betygssättningen är likvärdig behöver grundas på ett bredare underlag än just elevers och vårdnadshavare återkoppling.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister i uppföljningen av bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen för Jensen Uppsala föreläggs att avhjälpa bristen.

**Författning**

3 kap. 14 § och 4 kap. 4, 5 §§ skollagen, Lgy11 2.6 Rektorns ansvar /, Lpf 94 2.6 Rektors ansvar.

**På Skolinspektionens vägnar**

Anna Rydin  
Enhetschef

Jens Pettersson  
Föredragande

**Bilaga:****Bilaga 1 Allmänt om den riktade tillsynen**

## **Allmänt om den riktade tillsynen**

---

Skolinspektionen har, på regeringens uppdrag (regeringsbeslut U2011/6544/GV), i uppgift att årligen genomföra en viss central rättning av nationella prov inom grundskolan och gymnasieskolan. Syftet med en central rättning av nationella prov är främst att stödja en likvärdig bedömning och betygssättning av proven över landet. I uppdraget ingår också att "utifrån indikationer på betydande avvikelser när det gäller dels rättning av nationella prov, dels betygssättning på nationella prov och i ämnen och kurser, vidta lämpliga åtgärder inom ramen för sin tillsynsverksamhet."

Den riktade tillsynen av området bedömning och betygssättning är en del av detta uppdrag. Under vårterminen 2012 genomförde Skolinspektionen en omrättning av nationella prov från 2011. I anslutning till omrättningen gör Skolinspektionen under hösten och vintern 2012/2013 en riktad tillsyn av de skolor som uppvisar de största avvikelserna mellan skolans rättning och Skolinspektionens omrättning. Tillsynen fokuserar på huruvida skolan arbetar i enlighet med författningarna vad gäller en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning.

Tillsynen omfattar 20 skolor, varav tio är grundskolor och tio gymnasieskolor. Varje skola får efter tillsynsbesöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. I grundskolan ingår ämnen engelska och svenska i tillsynen. Inom gymnasieskolan granskas kurser i engelska, matematik och svenska. Resultaten från samtliga skolbeslut kommer att sammanfattas i en övergripande rapport som publiceras i slutet av februari 2013.

Skolinspektionens granskning avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Granskningen fokuserar istället på i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar inom det granskade området som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga skolförfattningar. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som skolorna lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Resultatet från omrättningen redovisas som negativ och positiv avvikelse. Negativ avvikelse innebär att omrättaren bedömer att elevens svar motsvarar ett lägre betyg än vad ursprungs rättaren har bedömt. Positiv avvikelse innebär att omrättaren bedömer att elevens svar motsvarar ett högre betyg än vad ursprungs rättaren har bedömt.

Den frågeställning som ska besvaras är följande:

- Arbetar skolan för en likvärdig betygssättning?